

Valtiovarainministeriö
PL 28
00023 VALTIONEUVOSTO

Lausuntopyyntö VM132:00/2011

LAUSUNTOPYYNTÖ SOKERIVEROTUSTA SELVITTÄVÄN TYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA

Pyydettyä lausuntona sokeriverotusta pohtineen työryhmän loppuraportista Elintarviketeollisuusliitto ry:n Makeis- ja keksiteollisuusyhdistys sekä jäätelöteollisuutta edustava Suomen Nestlé Oy haluavat lausua seuraavaa:

1. VAIN KILPAILUKYKYINEN JA KANNATTAVA MAKEIS- JA JÄÄTELÖTEOLLISUUS TYÖLISTÄÄ

Verotuksella ei pidä vahingoittaa kotimaisen makeis- ja jäätelöteollisuuden kannattavuutta ja kilpailukykyä. Makeisteollisuus työllistää vakituisesti noin 1 700 henkeä. Makeisten kokonaismarkkinoista noin 60% valmistetaan Suomessa. Jäätelöteollisuus työllistää kausivaihtelun mukaan 400-600 henkeä. Työvoimakustannuksilla ja alaan kohdistuvalla pisteverotuksella on suora vaikutus teollisuuden mahdollisuuteen työllistää. Negatiivisella markkinakehityksellä ja alaan kohdistuvilla poliittisilla päätöksillä on edelleen vaikutusta myös tulevaisuuden investointipäätöksiin.

Makeis- ja virvoitusjuomavero vääristää elintarvikealan sisäistä ja samankaltaisten tuotteiden välistä kilpailua. Samankaltaisten tuotteiden jättäminen veron ulkopuolelle luo verojärjestelmään selkeän jopa kilpailuoikeudellisen epäkohdan, joka asettaa samankaltaiset tuotteet eriarvoiseen asemaan.

Kilpailuvirasto on todennut valtionvarainministeriölle, että nykyinen valmistevero vääristää kilpailua veronalaisten ja veron ulkopuolelle jäävien tuotteiden kesken. Siksi on varsin erikoista, että loppuraportissa todetaan ongelman rajatapausten osalta olevan vähäinen: "Nykyisessä makeisverossa on tehty rajanvetoa veronalaisten ja veron ulkopuolella olevien tuotteiden välillä esimerkiksi pakaste- ja jäätelökakkujen sekä suklaavohvelien ja -patukoiden välillä. Kokonaisuutena tarkastellen kuitenkin makeisveron rajatapausten määrä on ollut kohtuullinen, eikä siitä ole aiheutunut merkittäviä ongelmia."

2. ARVONLISÄVERO AINOA TASAPUOLINEN VERO

Makeis- ja keksiteollisuusyhdistys ja Suomen Nestle Oy katsovat, että **arvonlisäverotus** on ainoa tapa verottaa elintarvikkeita tasapuolisesti. Valtion fiskaaliset verotavoitteet saavutetaan tehokkaimmin arvonlisäverolla ilman valmisteverojärjestelmään liittyvää huomattavaa hallinnollista taakkaa niin yritykselle kuin myös tullille. Valmisteveroista on luovuttava kokonaan niiden merkittävien epäkohtien ja ristiriitaisuuksien vuoksi.

Nykyinen valmisteverojärjestelmä syrjii verotuksellisesti yksittäisiä elintarvikealan yrityksiä ja suosii toisia vastaavanlaisia tuotteita valmistavia yrityksiä. Nykyinen vero on puhtaasti fiskaalinen ja kohdistettu tullitariffijärjestelmän puitteissa mielivaltaisesti yksittäisiin tuoteryhmiin.

Järjestelmä vääristää siten elintarvikealan yritysten välistä kilpailua ja aiheuttaa kohtuuttomia haittoja yksittäisille yrityksille.

Jos nykyisestä valmisteverotuksesta ei luovuta, on veromallia kehitettävä kokonaissokeripitoisuuteen perustuvan mallin pohjalta. **Kokonaissokeripitoisuuteen perustuva verotus** on ainoa tasapuolinen ja kilpailuneutraali malli, jolle on olemassa objektiiviset ja oikeudenmukaiset perusteet. Kaikki sokeripitoiset tuotteet verotettaisiin niiden sisältämän sokerin määrän perusteella.

Kokonaissokeripitoisuuteen perustuvan verotuksen erityisenä vahvuutena on sen kannustavuus ostamaan, valmistamaan ja kehittämään vähemmän sokeria sisältäviä tuotteita. Myös valvonnan kannalta kokonaissokeripitoisuuteen perustuva malli on ylivoimainen. Samalla varmistetaan elintarvikkeisiin kohdistuvan verotuksen syrjimättömyys sekä saavutetaan parempi kansanterveydellinen ohjausvaikutus.

Nykyisen veromallin laajentaminen sokeri- ja suklaapäälysteisiin kekseihin ei ole riittävä toimenpide tasavertaisuuden turvaamiseksi. Verotusta pitää laajentaa tuntuvasti kaikkiin sakkaroosin lähteinä toimiviin tuoteryhmiin. Edes laajennus kaikkiin kekseihin, kakkuihin ja muihin makeisiin leivonnaisiin ei ole riittävää, vaan mukaan pitää saada myös maustetut jogurtit, murot, kuivatut hedelmät, taloussokeri, siirapit, mauste- ja salaattikastikkeet, ketsuppi, hillot ja hyytelöt, hedelmäsäilykkeet, vanukkaat, kiisselit ja keitot. Samalla verotaso pitää laskea harmaatuonnin välttämiseksi.

3. TEOLLISUUDEN KILPAILUKYKY HEIKKENI MAKEISVERON JOHDOSTA

Valmistevero on tällä hetkellä makeisten ja jäätelön osalta 95 senttiä kilogrammalta. Vuoden 2012 veronkorotuksen johdosta makeisten, jäätelön ja virvoitusjuomien valmisteveron odotetaan tuottavan noin 200 miljoonaa euroa vuosittain. Yksittäisten yritysten verorasitus on kasvanut yrityksestä riippuen useilla miljoonilla, jopa kymmenillä miljoonilla euroilla. Suurin osa verotuotosta kerätään vain muutamilta toimijoilta. Tuotekohtainen verotaso on veron kapea-alaisuudesta johtuen huomattavan korkea. Vero nostaa erityisesti hintaherkkien tuotteiden hintaa, mikä vastaavasti vähentää myyntiä ja siirtää kulutusta korvaaviin edullisempiin kategorioihin tai halpatuotteisiin.

Kuten loppuraportissakin todetaan, toistaiseksi ei ole pystytty kokoamaan riittävän tarkalle tasolle menevää kulutusaineistoa, jotta voimassa olevan makeisveron vaikutuksia voitaisiin luotettavalla tasolla tarkastella. Tosiasia on kuitenkin se, että makeisteollisuuden myynnin osalta ei vielä olla saavutettu vuoden 2010-tasoa. Vuosi 2011 oli vähittäiskauppamyynnin kilomääräisen myynnin osalta selvästi negatiivinen. Volyymin on arvioitu laskeneen n 5% kilomääräisenä. Makeismarkkina pieneni siis noin 3,5 miljoonaa kiloa. Volyymin pieneneminen merkitsee kilpailukyvyn heikkenemistä tuotantokustannusten noustessa.

Jäätelöiden osalta myynti väheni noin -10 % kahtena vuonna peräkkäin. Jäätelön myynnin väheneminen näin rajusti kahtena peräkkäisenä vuonna oli alalle odottamatonta. Nykyisellä verotaso on yksittäisiin toimialoihin kohdistuvana kohtuuttoman raskas. Korkea verotaso tulee väistämättä vaikuttamaan myyntiin ja kannattavuuteen ja siten myös kyseisten yritysten kykyyn työllistää ja teettää töitä muilla yrityksillä. Elintarviketeollisuus on tuotanto- ja työvoimavaltainen ala, joka työllistää merkittävässä määrin mm. vähemmän koulutettuja ja nuoria.

4. VAIN VAHVA KOTIMARKKINA TURVAA VIENNIN KEHITYKSEN

Loppuraportti jättää pohtimatta pisteverotuksen vaikutuksia alan yritysten kansainvälistymiseen ja viennin kehittämiseen. Valmistus ja myynti kotimaahan on kuitenkin pohja, jolta yritys voi ponnistaa myös vientiin. Kotimaan myynti luo perustan riittävälle volyymille, mikä antaa edellytyksiä hintakilpailukykyisille vientituotteille. Mikäli kotimaahan tähtäävä valmistus vähenee, heikkenevät myös vientiedellytykset. Vaikka vientituotteiden valmistus onkin mahdollista saattaa verottomuuden piiriin, siihen liittyvät erityisjärjestelyt ja hallintobyrokratia myös vähentävät käytännössä etenkin pienten yritysten kiinnostusta vientiin.

Loppuraportissa todetaan eri tuoteryhmien välisestä ristijoustosta, että "sokeria verotettaessa kulutus siirtyy halvempiin tuotteisiin tai että sokeripitoiset tuotteet korvataan muilla epäterveellisinä pidettävillä tuotteilla, kuten suolaisilla naposteltavilla." Tähän myös makeis- ja jäätelöteollisuus haluaa kiinnittää huomion. Tällaista siirtymistä tapahtuu varmasti jo nyt. Samankaltaisia herkuttelutuotteita nautitaan eri tilanteissa kuluttajien mieltymysten mukaan. Miksi näiden herkutteluhetkien tuotteista vain osa on "ravitsemuksen kannalta tarpeettomana pidettävä" ja osa ei.

Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen muiston mukaan nykyinen makeisvero "vaikuttaa enemmän makeisten myyntiin kuin ulkoisvaikutusten aiheuttajaan, liikalihavuuteen. Makeisten aiheuttaman yhteiskunnallisen kustannuksen pitäisi olla kohtuullisen suuri oikeuttaakseen mittavan makeisveron. Koska ulkoisvaikutuksen kuitenkin aiheuttaa jokin muu tekijä kuin suoraan makeisten kulutus, on ulkoisvaikutuksia korjaava argumentti heikompi. Jos samaan aikaan makeisten myynti vähenee paljon makeisveron johdosta, veron aiheuttama tehokkuustappio on suuri."

5. TASAVERTAISUUS VAATII LAAJAN VEROPOHJAN

Verotuksen on aina oltava tasapuolista ja sille on oltava objektiiviset, järkevät ja olennaiset perusteet. Nykyisen syrjivän veromallin uudistamiseen on ryhdyttävä mahdollisimman nopeasti, sillä nykyinen kilpailua vääristävä malli ei mahdollista verorasitteen jatkuvaa lisäämistä yksittäisille tuoteryhmille viime vuosien tapaan.

Yksittäisten yritysten kilpailukykyä vahingoittava suppeapohjainen valmistevero nujertaa kotimaisen makeis- ja jäätelöteollisuuden kasvupyrkimykset vientimarkkinoilla.

Valmisteverotus kohdistuu voimakkaimmin pienituloisiin kuluttajiin, joiden ostovoima entisestään heikkenee.

Katsomme, että nykyisen tullitariffipohjaisen veromallin pohjaa on laajennettava tunnustavasti kattamaan kaikki keskenään kilpailevat tuoteryhmät tai vaihtoehtoisesti kokonaissokeripitoisuuteen perustuvan sokeriveron valmistelua on syytä jatkaa ja saattaa vero viivyttelämästä voimaan.

Kunnioittavasti

Tom Lindblad
Makeis- ja keksiteollisuusyhdistys, pj.
toimitusjohtaja, Fazer Makeiset Oy

Sakari Kotka
toimitusjohtaja
Suomen Nestlé Oy